

การสร้างระบบการสอนปฏิบัติกลองชุดด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก:
ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชี้แนะ

Creating a Drum set Teaching System with Active Learning
Management: Experts and Facilitators

กำพร ประชุมวรรณ^{1*} ธีรวุฒิ มุลเมืองแสน² สุวัฒน์ ดวงรัตน์³

Komphorn Prachumwan^{1*} Teerawut Moonmueansaen² Suwat Doungrat³

^{1,2}สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม,

Music Education Department, Faculty of Education, Nakhon Phanom University

โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยนครพนม พนมพิทยพัฒน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Demonstration School of Nakhon Phanom University, Phanom Pittayapat, Faculty of Education,
Nakhon Phanom University

*Corresponding author e-mail: komjoun3@hotmail.com

(Received: 17 August 2024, Revised: 6 September 2024, Accepted: 6 September 2024)

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนการสอนปฏิบัติกลองชุด เป็นการสอนเครื่องมือปฏิบัติทางดนตรีที่ขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญในการสอนอยู่หลายพื้นที่เชิงรุก คือ รูปแบบสำคัญที่มีส่วนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเป็น การจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพรูปแบบหนึ่ง บทความวิชาการนี้ สร้างจากการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลพร้อมกันนำเสนอเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจปรับเปลี่ยนรูปแบบ กระบวนการสอนปฏิบัติกลองชุดประเด็นสำคัญ บทความนี้ประกอบด้วย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ การสอน แบบรู้เชิงรุกและผู้ชี้แนะ ดังนี้ ผู้เชี่ยวชาญ หรือ ผู้สอน ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับผู้เรียน การเรียนการสอนปฏิบัติกลองชุดที่เป็นศาสตร์ทางการปฏิบัติทักษะเฉพาะ ประกอบด้วย 1)แนวคิด และ องค์ประกอบหลักของผู้สอน และ 2)เนื้อหา และองค์ประกอบหลักของบทเรียน การสอนแบบรู้เชิงรุก คือ รูปแบบและวิธีการของแนวทางการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ และประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย การวัดผลและประเมิน ความก้าวหน้า และกิจกรรมการเรียนปฏิบัติกลองชุดเชิงรุก ผู้ชี้แนะที่จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วย ตนเอง สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ และวิจารณ์ญาณ ประกอบด้วย ลักษณะและบทบาทของผู้ชี้แนะ และ อุปสรรคของผู้ชี้แนะ

คำสำคัญ: การสร้างระบบการสอน; ปฏิบัติกลองชุด; การจัดการเรียนรู้เชิงรุก; ผู้เชี่ยวชาญ; ผู้ชี้แนะ

ABSTRACT

Drum set practice teaching is a proactive teaching of musical instruments that still lacks teaching experts in many areas. It is an important form that helps students learn and is a form of teaching that can effectively develop students. This academic article is based on data collection from teaching management at the secondary and higher education levels. The purpose of this article is to synthesize information and present it to be useful for those who are interested in changing the format of the drum teaching process. The main points of this article include experts, active learning teaching, and facilitators as follows: First: Experts or teachers act as an important component for the learner. Teaching and learning drum sets as a practical science of specific skills consists of 1) Concept and main elements of the teacher 2) Content and main components; Second: Active Learning is a teaching style and method that emphasizes the learner's full participation in the learning process by stimulating the learner to think, analyze and apply. It consists of measurement and evaluation of progress and active drum practice learning activities; Finally: Facilitators promote self-learning, create an open learning environment, and stimulate analytical thinking and critical thinking, including the characteristics and roles of facilitators and the obstacles of facilitators.

Keywords: Teaching system, Drum set practice, Active learning , Expert, Facilitator

บทนำ

จังหวะดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตมนุษย์ มนุษย์รู้จักนำดนตรีมาใช้ประโยชน์ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ภายหลังจากที่มนุษย์รู้จักการจดบันทึกข้อมูล จึงทำให้คนรุ่นหลังได้ทราบประวัติความเป็นมาของดนตรี การศึกษาประวัติศาสตร์ดนตรี ทำให้เราเข้าใจมนุษย์ด้วยกันมากขึ้น เข้าใจวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และเข้าใจการสืบทอดทางวัฒนธรรม ดนตรีเกิดขึ้นมาพร้อมกับพัฒนาการของมนุษย์ ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ การสร้างเสียงดนตรีเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารเป็นองค์ประกอบของวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของมนุษย์ ยกตัวอย่างเช่น การสร้างเครื่องกระทบเคาะไม้ การเป่าเขาสัตว์ การเป่าใบไม้ เพื่อส่งสัญญาณ เพื่อให้คลายเครียด เพื่อความบันเทิง หรือเพื่อการประกอบพิธีกรรมในวัฒนธรรมของตนเอง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเสียงดนตรี มนุษย์ได้ทำให้เกิดขึ้นเป็นธรรมชาติของมนุษย์มาโดยตลอด ต่อมาเมื่อมนุษย์ได้สนใจดนตรีในด้านศิลปะ ดนตรีจึงได้วิวัฒนาการขึ้นตามลำดับ

ในประเทศไทยมีรูปแบบวัฒนธรรมทางดนตรีที่เข้ามามีผลต่อสังคมและการเรียนเปลี่ยนตามช่วงของการเปลี่ยนแปลงของระบบการเมืองและการปกครอง ส่งผลให้ดนตรีมีส่วนร่วมในกิจการในประเทศในช่วงยุคสมัยและการปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง กระทั่งปัจจุบัน ดนตรีเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเรียนการสอนในการศึกษาทุกช่วงชั้น ตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยการเรียนรู้ดนตรีในระบบการศึกษาของประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาที่ถูกบรรจุอยู่ในวิชาศิลปะและดนตรีในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงอุดมศึกษา การเรียนดนตรีในระบบนี้มีเป้าหมายหลักในการสร้างพื้นฐานทางดนตรีและศิลปะให้กับ

นักเรียน เพื่อพัฒนาทักษะทางดนตรี การฟัง การแสดงออกทางดนตรี การชื่นชมศิลปะทางดนตรี ตลอดจนพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเยาวชนให้มีพัฒนาการที่ดี ทั้งนี้ลักษณะของการเรียนดนตรีในระบบการศึกษาของประเทศไทยสามารถอธิบายโดยสรุปแบ่งตามช่วงชั้นได้ ดังนี้

ระดับประถมศึกษา การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นการเรียนรู้พื้นฐานทางดนตรี เช่น การร้องเพลง การเล่นเครื่องดนตรีพื้นฐาน (เช่น ขลุ่ย เครื่องดนตรีไทย) การเคลื่อนไหวตามจังหวะ และการฟังดนตรี มีเป้าประสงค์ของการสร้างการเรียนรู้ คือ การสร้างความสนุกสนานและความชื่นชอบในดนตรี รวมถึงการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางดนตรี

ระดับมัธยมศึกษา การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นในมีการขยายความรู้ทางดนตรีให้กว้างขึ้น รวมถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ดนตรี การเรียนรู้ทฤษฎีดนตรีขั้นพื้นฐาน การเล่นเครื่องดนตรีต่างๆ และการแสดงออกทางดนตรี เช่น การเล่นดนตรีในวง การขับร้องประสานเสียงมีเป้าประสงค์ของการสร้างการเรียนรู้ คือ พัฒนาทักษะทางดนตรีในเชิงลึกมากขึ้น และสร้างความเข้าใจในดนตรีไทยและดนตรีสากล รวมถึงการฝึกฝนทักษะการแสดงออกทางดนตรี

ระดับอุดมศึกษาการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นในระดับอุดมศึกษา คือ ให้นักศึกษาที่เลือกศึกษาดนตรีจะได้รับการฝึกฝนในด้านทฤษฎีดนตรี การประพันธ์เพลง การแสดงดนตรี การวิจารณ์ดนตรี และการสอนดนตรี โดยมีหลักสูตรที่ครอบคลุมดนตรีหลากหลายประเภททั้งไทยและสากล เป้าประสงค์ของการสร้างการเรียนรู้ คือ มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้และทักษะทางดนตรีในเชิงลึก และเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงานในสาขาวิชาชีพทางดนตรี เช่น นักดนตรี ครูดนตรี นักวิจัยด้านดนตรี(กระทรวงศึกษาธิการ. 2553)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นข้อดีของการเรียนการสอนดนตรีในระบบการศึกษาของประเทศไทย เช่น 1)การเข้าถึงดนตรีไทยและการรักษาวัฒนธรรม มีการจัดการเรียนการสอนดนตรีในระบบการศึกษาไทยให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ดนตรีไทย ซึ่งช่วยส่งเสริมความเข้าใจและรักษามรดกทางวัฒนธรรมไทย 2)การพัฒนาทักษะทางดนตรีตั้งแต่เริ่มเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนขั้นพื้นฐาน โดยเด็กจะได้รับการฝึกฝนทักษะพื้นฐานทางดนตรีตั้งแต่อายุน้อย ซึ่งเป็นการวางรากฐานที่ดีสำหรับการพัฒนาทักษะในอนาคต 3)การส่งเสริมการแสดงออกและความคิดสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการเรียนการสอนดนตรีมีส่วนช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การแสดงออก และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น การเล่นดนตรีร่วมกับเพื่อนในวงดนตรี ฯลฯ

แต่หากในการสร้างการเรียนรู้ทางดนตรีในระบบการศึกษาจะมีข้อจำกัด ก็จะมีข้อด้อยสะท้อนตามมาในระบบการจัดการเรียนรู้เช่นกัน ยกตัวอย่าง เช่น 1)การขาดทรัพยากรและครูที่เชี่ยวชาญในหลายโรงเรียน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท อาจขาดแคลนทรัพยากร เช่น เครื่องดนตรี หรือครูที่มีความเชี่ยวชาญทางดนตรี ทำให้การเรียนการสอนดนตรีไม่ได้เต็มประสิทธิภาพ 2)การเรียนการสอนที่อาจไม่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนเนื่องจากหลักสูตรที่ค่อนข้างเน้นดนตรีไทยเป็นหลัก

บางครั้งอาจไม่ตอบสนองต่อความสนใจของนักเรียนที่ต้องการเรียนรู้ดนตรีสากลหรือดนตรีประเภทอื่นๆ มากนัก 3)การขาดความต่อเนื่องในทักษะการเรียนรู้ ด้วยการเรียนดนตรีในระบบการศึกษาไทยอาจขาดความต่อเนื่องและการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากข้อจำกัดทางเวลาและการเน้นวิชาอื่นที่มีความสำคัญในการสอบมากกว่า

จะเห็นได้ว่าการเรียนดนตรีในระบบการศึกษาของประเทศไทยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางดนตรีและการรักษาวัฒนธรรมไทย อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายหลายประการที่ต้องได้รับการแก้ไข เช่น การขาดทรัพยากรและครูผู้เชี่ยวชาญ การเรียนการสอนที่อาจไม่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน และการขาดความต่อเนื่องในการฝึกฝน การพัฒนาระบบการเรียนการสอนดนตรีในทิศทางที่หลากหลายและสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนจะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพและความสำเร็จในด้านนี้มากขึ้น

บทความวิชาการนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของการเสริมระบบการเรียนการสอนทางดนตรีที่เป็นองค์ความรู้ แนวทาง และเป็นทางเลือกในการใช้งานในการสอนปฏิบัติทดลองชุด การสร้างระบบการสอนปฏิบัติทดลอง โดยคณะผู้วิจัยจะนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบรู้เชิงรุก (Active Learning) และใช้ลักษณะในกระบวนการสอน ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) และ ผู้ชี้แนะ (Facilitators) บทความวิจัยนี้ได้ข้อมูลจากภาคสนาม และปฏิบัติการสอน ในระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ด้วยภาคลงพื้นที่ปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การสังเกต และนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทางดนตรีสืบไป โดยมีเนื้อหา และรายละเอียด ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักดังภาพประกอบ

ในกระบวนการสร้างระบบการสอนปฏิบัติทดลองชุดด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก: ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชี้แนะ มีองค์ประกอบสำคัญ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) การสอนแบบรู้เชิงรุก (Active Learning) และผู้ชี้แนะ (Facilitators) โดยแต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญต่อการสร้างระบบการสอนปฏิบัติทดลองชุด มีรายละเอียดและองค์ประกอบย่อย ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญ (Experts)

“ผู้เชี่ยวชาญ” หรือ “ผู้สอน” ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับผู้เรียน การเรียนการสอนปฏิบัติทดลองชุดที่เป็นศาสตร์ทางการปฏิบัติทักษะเฉพาะ ดังนั้น ผู้สอนจะต้องเตรียมการและสร้างความเชี่ยวชาญของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเกิด “ความเชื่อมั่น” อันเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะส่งผลต่อการสอนนั้น ๆ ประกอบด้วย แนวคิด และองค์ประกอบหลักของผู้สอน และ เนื้อหา และองค์ประกอบหลักของบทเรียน ดังนี้

แนวคิด และองค์ประกอบหลักของผู้สอน

(Concept and main elements of the teacher)

แนวคิด และองค์ประกอบหลักของผู้สอน คือส่วนประกอบหลักของการสร้างความน่าเชื่อถือในฐานะผู้เชี่ยวชาญหรือครูผู้สอนเป็นกระบวนการที่สำคัญ ซึ่งต้องอาศัย “การเตรียมการ” ในด้านความรู้ความสามารถ ทักษะการสื่อสาร และคุณลักษณะส่วนบุคคลที่แสดงถึงความเป็นมืออาชีพ แนวทางที่ผู้เชี่ยวชาญหรือครูผู้สอนสามารถทำเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือสามารถสรุปพอสังเขป และนำเสนอได้ ดังนี้

1. มีความรู้และความเชี่ยวชาญที่แท้จริง ประกอบด้วย การศึกษาและประสบการณ์ คือ ครูหรือผู้เชี่ยวชาญควรมีการศึกษาหรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาหรือทักษะที่สอนอย่างลึกซึ้ง การมีใบรับรองหรือปริญญาที่เกี่ยวข้องสามารถช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือได้ และเป็นผู้ที่มีความสนใจการเปลี่ยนแปลง และอัปเดตความรู้อยู่เสมอ คือ ติดตามเทรนด์ใหม่ๆ ในสาขาวิชาชีพและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เช่น การเข้าร่วมอบรมสัมมนา การอ่านงานวิจัยใหม่ๆ เพื่อให้ความรู้ทันสมัยและถูกต้อง

2. เตรียมตัวและวางแผนการสอนอย่างดี ประกอบด้วย การเตรียมสื่อการสอน คือ ใช้สื่อการสอนที่มีคุณภาพและจัดเตรียมบทเรียนอย่างเป็นระบบและชัดเจน การมีแผนการสอนที่ดีจะแสดงถึงความเป็นมืออาชีพและความจริงจังในการสอน และการตอบคำถามได้อย่างมั่นใจ คือ การตอบคำถามนักเรียนหรือผู้เรียนอย่างชัดเจนและมั่นใจ แสดงถึงความเข้าใจในเนื้อหาอย่างถ่องแท้

3. การสื่อสารที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ความสามารถในการอธิบาย คือ สามารถอธิบายเนื้อหาหรือแนวคิดที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย ด้วยภาษาที่เหมาะสมกับระดับ

ของผู้เรียน และการฟังและตอบสนองอย่างเป็นกันเอง คือ สามารถที่จะเปิดรับฟังความคิดเห็นและคำถามจากผู้เรียน และตอบสนองอย่างใส่ใจและเป็นมิตร การแสดงความเข้าใจในปัญหาของผู้เรียนช่วยสร้างความไว้วางใจ

4. การปฏิบัติตนอย่างมืออาชีพ ประกอบด้วย ความมีวินัยและตรงต่อเวลา คือ การมาตรงเวลาทั้งในการสอนและในการทำงานอื่นๆ แสดงถึงความรับผิดชอบและความเคารพต่อผู้เรียน และการแต่งกายและการแสดงออกที่เหมาะสม คือ มีการแต่งกายและแสดงออกอย่างเหมาะสมและสุภาพ สิ่งเหล่านี้สร้างภาพลักษณ์ที่ดีและส่งเสริมความน่าเชื่อถือ

5. การเป็นแบบอย่างที่ดี ประกอบด้วย การแสดงออกถึงคุณค่าที่สอน คือ ครูผู้สอนควรเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องที่สอน เช่น ถ้าสอนเรื่องการมีวินัยในตนเอง ครูก็ควรแสดงให้เห็นว่าตนเองมีวินัย และ การแสดงความเป็นมนุษย์ที่เข้าใจและใส่ใจผู้เรียน คือ ครูสามารถที่จะแสดงความห่วงใยและใส่ใจต่อความสำเร็จและความเป็นอยู่ของผู้เรียน เช่น การช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาในการเรียน หรือการให้คำปรึกษาที่ดี

6. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและไว้วางใจ ประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและสบายใจในการเรียนและการสื่อสารกับครู และการปฏิบัติการณ์การสอนอย่างเท่าเทียม คือ การปฏิบัติต่อผู้เรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติหรือมีอคติ แสดงถึงความยุติธรรมและเสมอภาค

7. การประเมินและพัฒนาตนเอง ประกอบด้วย การรับฟังความคิดเห็น คือ เปิดรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เรียนเพื่อปรับปรุงการสอนและวิธีการทำงาน และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง คือ พัฒนาทักษะและความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง และแสดงให้เห็นว่าคุณมุ่งมั่นในการเป็นครูที่ดียิ่งขึ้น

*การสร้างความน่าเชื่อถือในฐานะผู้เชี่ยวชาญหรือครูผู้สอนต้องอาศัยทั้งความรู้ที่ลึกซึ้ง การเตรียมการสอนที่ดี การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติตนอย่างมืออาชีพ การเป็นแบบอย่างที่ดี และการสร้างความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจ การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจะช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือในสายตาของผู้เรียน

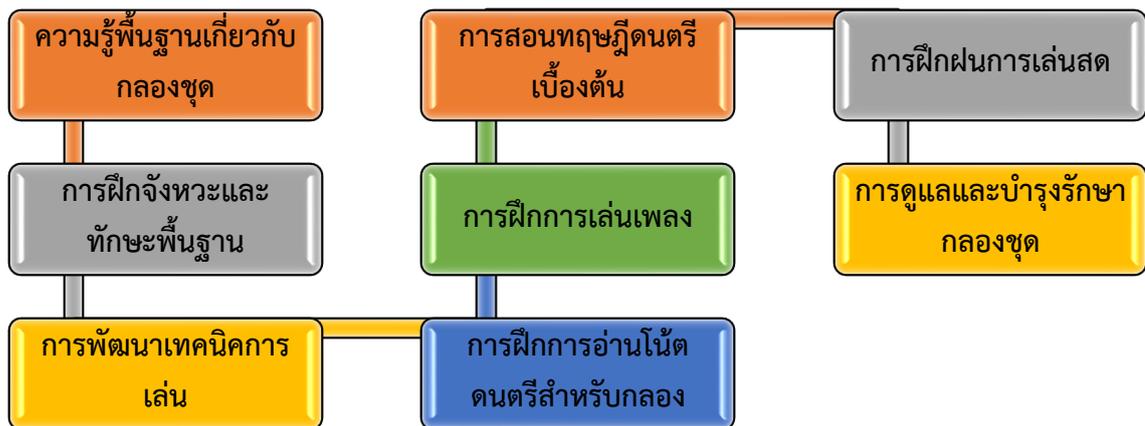
**ทั้งนี้แนวคิด และองค์ประกอบหลักผู้เชี่ยวชาญ หรือ ผู้สอน คือรูปแบบและคุณสมบัติพื้นฐานที่พึงจะมี โดยเฉพาะผู้สอนที่ไม่มีความถนัดทางการปฏิบัติทักษะกลองชุด และมีความจำเป็นที่จะต้องสอนท่านจะต้องมีความรู้และความเข้าใจเป็นอย่างดีเพื่อใช้ประกอบการสอนในลักษณะ "การสอนแบบชี้แนะ" (Guided Practice) คือ การสอนในลักษณะนี้โดยทั่วไปแล้วจะประกอบด้วยสองขั้นตอนหลัก คือการอธิบาย และการสาธิตหรือให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม เช่น ครูหรือผู้สอนจะอธิบายแนวคิดหลัก ทฤษฎี หรือขั้นตอนต่างๆ ในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ชัดเจนก่อน หลังจากให้ผู้เรียนเข้าใจขั้นตอนแล้ว ครูจะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามสิ่งที่ได้รับการอธิบายและครูอาจคอยดูแล ให้

คำแนะนำเพิ่มเติม หรือแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นขณะผู้เรียนกำลังปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะของตนเองได้

เนื้อหา และองค์ประกอบหลักของบทเรียน

(Content and main components)

เนื้อหาและองค์ประกอบหลักในที่นี้หมายถึง เนื้อหาของการสอนปฏิบัติกลองชุด ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้สอน หรือผู้ถ่ายทอดต้องเตรียมข้อมูล และองค์ความรู้ในการเตรียมการสอน เป็นโครงสร้างหลักก่อนที่จะเริ่มชั้นเรียน ด้วยการเรียนการสอนกลองชุดเป็นกระบวนการที่ต้องคำนึงถึงหลายองค์ประกอบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะในการเล่นกลองชุดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสอนนี้ต้องครอบคลุมทั้งทักษะพื้นฐานและขั้นสูง รวมถึงการสร้างความเข้าใจในด้านจังหวะและการใช้ร่างกายอย่างถูกต้อง โดยองค์ประกอบที่สำคัญในการสอนปฏิบัติกลองชุดขั้นพื้นฐาน และเป็นส่วนสำคัญของการสร้างระบบการสอนปฏิบัติกลองชุดด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในขั้นตอนของผู้เชี่ยวชาญ (Experts) ควรจะประกอบด้วย 8 องค์ประกอบดังภาพ ประกอบต่อไปนี้

จากโครงสร้างของภาพประกอบข้างต้น สามารถอธิบายรายละเอียดเพื่อใช้ในการเตรียมการองค์ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนสู่ผู้เรียนมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกลองชุด

แนะนำส่วนประกอบต่างๆ ของกลองชุด เช่น เบสดรัม สแนร์ดรัม ทอมทอม ฟลอร์ทอม ไฮแฮท ฉาบ และส่วนประกอบอื่นๆ

อธิบายการตั้งค่ากลองชุดและวิธีการปรับตำแหน่งให้เหมาะสมกับร่างกายของผู้เล่น

สอนการจับไม้กลอง (Drumsticks) อย่างถูกต้อง รวมถึงการใช้ท่าทางและการนั่งที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการบาดเจ็บ

2. การฝึกจังหวะและทักษะพื้นฐาน

สอนการเล่นจังหวะพื้นฐาน (Basic Rhythms) เช่น จังหวะ 4/4, 3/4, 6/8 รวมถึงการนับจังหวะอย่างถูกต้อง

ฝึกฝนการใช้เบสดรัมและสแนร์ดรัมในการสร้างจังหวะพื้นฐาน และการประสานการใช้มือและเท้า

สอนการเล่น Rudiments เช่น Single Stroke Roll, Double Stroke Roll, Paradiddle ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการเล่นกลองชุด

3. การพัฒนาเทคนิคการเล่น

การฝึกความคล่องตัวของมือและเท้า (Hand and Foot Coordination) เพื่อให้ผู้เล่นสามารถเล่นเทคนิคของจังหวะที่ซับซ้อนได้

ฝึกการเล่นฟิล (Fills) และการสลับจังหวะ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเพิ่มสีสันให้กับการเล่นกลองชุด

สอนการใช้ไดนามิกส์ (Dynamics) หรือระดับความดัง-เบาของเสียง เพื่อเพิ่มมิติให้กับการแสดงดนตรี

4. การฝึกการอ่านโน้ตดนตรีสำหรับกลอง

สอนการอ่านโน้ตดนตรีที่เขียนสำหรับกลองชุด ซึ่งประกอบด้วยสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงเสียงต่างๆ ของกลองชุด

ฝึกการเล่นตามโน้ตดนตรีหรือจังหวะที่กำหนด เพื่อพัฒนาทักษะในการอ่านและเล่นพร้อมกัน

5. การฝึกการเล่นเพลง

ฝึกการเล่นกลองชุดตามเพลงต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการเล่นในบริบทของดนตรีจริง

สอนเทคนิคการเล่นร่วมกับวงดนตรี เช่น การรักษารhythm การฟังและสื่อสารกับนักดนตรีคนอื่นๆ ในวง

6. การสอนทฤษฎีดนตรีเบื้องต้น

สอนทฤษฎีดนตรีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับจังหวะและลักษณะการเล่นกลอง เช่น การนับจังหวะ การทำความเข้าใจโครงสร้างเพลง (Song Structure) และการใช้เครื่องหมายในโน้ตดนตรี

7. การฝึกฝนการเล่นสด (Live Performance):

สอนวิธีการเตรียมตัวสำหรับการแสดงสด เช่น การตั้งค่างกลองชุด การทดสอบเสียง การวางแผนการเล่นในแต่ละเพลง

ฝึกการควบคุมตนเองบนเวที การฟังนักดนตรีคนอื่นในวง และการ
แก้ไขสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการแสดง

8. การดูแลและบำรุงรักษากลองชุด:

สอนวิธีการดูแลรักษาและทำความสะอาดกลองชุด รวมถึงการ
เปลี่ยนหนังกลอง (Drum Heads) และการปรับจูนเสียง (Tuning)

อธิบายวิธีการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับกลองชุด เช่น เสียงเพี้ยน
หรือการสึกหรอของอุปกรณ์

ภาพที่ 1 ลักษณะกลองชุดที่ใช้ในการสอน

ที่มา : กำพร ประชุมวรรณ

การสอนปฏิบัติกลองชุดต้องมีการครอบคลุมทั้งความรู้พื้นฐาน เทคนิคการเล่น การฝึก
จังหวะ การอ่านโน้ตดนตรี การเล่นเพลงจริง การฝึกการแสดงสด และการดูแลรักษากลองชุด
นอกจากนี้ การปรับแผนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน และการสร้างบรรยากาศที่สนับสนุน
การเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะและรักในดนตรี

การสอนแบบรู้เชิงรุก (Active Learning)

การสอนแบบรู้เชิงรุก (Active Learning) สามารถให้คำจำกัดความอย่างง่าย คือ รูปแบบและ
วิธีการของแนวทางการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการกระตุ้น
ให้ผู้เรียนคิด วิเคราะห์ และประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ มากกว่าการเรียนรู้แบบรับสารเพียง
ฝ่ายเดียว (Passive Learning) นักการศึกษาเชื่อว่าการมีส่วนร่วมนี้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจลึกซึ้งและ
การจดจำเนื้อหามากขึ้น การปฏิบัติกลองชุดในลักษณะ Active Learning มีแนวคิดและกระบวนการ
ปฏิบัติประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

การสร้างการปฏิบัติกลองชุดในลักษณะ Active Learning ต้องการ การออกแบบกิจกรรมการ
เรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยที่ผู้เรียนจะได้มีส่วนร่วมใน
กระบวนการเรียนรู้จริง ๆ ไม่ใช่เพียงแค่ฟังหรือดูเท่านั้น นอกจากนี้ยังต้องมีการวัดผลเพื่อประเมิน

ความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การสอนแบบบูรณาการเชิงรุกสำหรับการเรียนปฏิบัติทดลองชุดแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนกิจกรรมเชิงรุก และการวัดผลและประเมินความก้าวหน้า ดังนี้

กิจกรรมการเรียนปฏิบัติทดลองเชิงรุก

1. การฝึกจังหวะร่วมกัน (Rhythm Circle) คือ กิจกรรมทางดนตรีที่มุ่งเน้นให้กลุ่มผู้เข้าร่วมสร้างจังหวะร่วมกันผ่านการใช้เครื่องดนตรีจังหวะ (เช่น กลอง, แทมบูรีน, ไซเซย่า, หรือเครื่องเคาะอื่นๆ) หรือการใช้ร่างกาย เช่น การปรบมือ การตบโต๊ะ หรือการเคาะเสียง โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง การตอบสนองต่อจังหวะ และการทำงานร่วมกันเป็นทีม

วัตถุประสงค์ของการฝึกจังหวะร่วมกัน (Rhythm Circle) คือ ฝึกทักษะการฟังและการเล่นพร้อมกับผู้อื่นในวง ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจการทำงานร่วมกันในวงดนตรี

การวัดผลของการฝึกจังหวะร่วมกัน (Rhythm Circle) คือ ประเมินความสามารถในการเล่นจังหวะที่เข้ากันได้กับผู้อื่น รวมถึงความแม่นยำในการจับจังหวะ

2. การเรียนรู้ผ่านการเลียนแบบ (Peer-Led Learning) คือ รูปแบบวิธีการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้จากเพื่อนหรือคนที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน โดยผู้เรียนบางคนทำหน้าที่เป็นผู้สอนหรืออธิบายเนื้อหาให้กับเพื่อนร่วมชั้นหรือกลุ่ม การเรียนรู้แบบนี้เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น ทั้งในบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน โดยให้ผู้เรียนสอนและช่วยเหลือกันและกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความลึกซึ้งยิ่งขึ้น

การวัดผลเพื่อประเมินจากความสามารถในการสื่อสารและแสดงออกของผู้เรียน รวมถึงความถูกต้องของเทคนิคที่เพื่อนเรียนรู้และนำมาเลียนแบบ

3. การเรียนรู้แบบสถานการณ์จำลอง (Simulated Performance) คือ รูปแบบวิธีการเรียนรู้ที่ใช้การจำลองสถานการณ์เสมือนจริง หรือเหตุการณ์เฉพาะที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์ในการบรรเลงดนตรีสดที่อาจเกิดขึ้นตามความเป็นจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะ การตัดสินใจ และการแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสามารถควบคุมได้ โดยไม่ต้องเผชิญกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการฝึกการแสดงในสถานการณ์จริง เพิ่มความมั่นใจและความสามารถในการปรับตัวในการแสดงสด

การวัดผลเพื่อประเมินจากการควบคุมความตื่นเต้น ความคล่องตัวในการเล่น และการสื่อสารกับวงดนตรีหรือผู้ชม

4. การฝึกปฏิบัติโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) คือ การสอนในลักษณะการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหาจริงหรือปัญหาจำลอง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้น

ของการเรียนรู้ เนื้อหาและทักษะต่างๆ จะถูกค้นพบและพัฒนาผ่านการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยผู้เรียนจะต้องทำการค้นคว้า ศึกษา และประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อหาทางแก้ปัญหานั้นที่ได้รับมา

วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการปรับตัวเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด

การวัดผลเพื่อประเมินจากความสามารถในการระบุปัญหา คิดวิธีแก้ไข และการดำเนินการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ

5. การทำโปรเจกต์ร่วม (Collaborative Project) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อสร้างสรรค์ผลงานหรือบรรลุเป้าหมายบางอย่าง โดยการนำโปรเจกต์ร่วมนี้เป็นการนำความรู้ ทักษะ และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนมารวมกันเพื่อทำงานให้สำเร็จ ผลลัพธ์จากการทำงานร่วมกันนี้มักจะเป็นการร่วมกันสร้างเพลง หรือการแสดงดนตรี โดยแบ่งหน้าที่กัน เช่น การคิดจังหวะ การแต่งเพลง การเล่นในวง จากนั้นแสดงผลงาน หรือทำให้โครงการที่เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งเป็นผลจากการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การประสานงาน และความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรี

การวัดผลเพื่อประเมินจากความร่วมมือ ความคิดสร้างสรรค์ และคุณภาพของผลงานที่สร้างร่วมกัน

ภาพที่ 2 ภาพตัวอย่างการสอน

ที่มา : กำพร ประชุมวรรณ

การวัดผลและประเมินความก้าวหน้า

การประเมินแบบต่อเนื่อง (Formative Assessment) โดยทำการประเมินผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการเรียนรู้ เช่น การให้ข้อเสนอแนะในขณะที่ทำกิจกรรมหรือหลังการแสดง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนจุดที่ต้องปรับปรุงใช้บันทึกการฝึกฝน (Practice Log) ให้ผู้เรียนบันทึกการฝึกซ้อมของตนเอง เช่น เวลาและเนื้อหาที่ฝึกฝน และครูจะตรวจสอบและให้คำแนะนำ

การประเมินแบบสรุป (Summative Assessment) โดยใช้วิธีการจัดการประเมินผลในช่วงสิ้นสุดของหน่วยการเรียนรู้ เช่น การจัดการแสดงครั้งสุดท้ายที่ให้ผู้เรียนแสดงความสามารถ

ทั้งหมดที่เรารู้มาใช้เกณฑ์การประเมิน (Rubric) ที่ชัดเจนในการวัดทักษะต่างๆ เช่น ความแม่นยำของจังหวะ การประสานงานระหว่างมือและเท้า การแสดงออกทางดนตรี และการทำงานร่วมกับวงดนตรี

การประเมินจากเพื่อน (Peer Assessment) ให้ผู้เรียนทำการประเมินผลงานของเพื่อนร่วมชั้นโดยใช้แบบฟอร์มที่มีเกณฑ์ชัดเจน เช่น ความสามารถในการเล่นจังหวะ การสื่อสาร และความคิดสร้างสรรค์การประเมินจากเพื่อนช่วยให้ผู้เรียนเห็นมุมมองใหม่ๆ และเรียนรู้จากกันและกัน

การประเมินตนเอง (Self-Assessment) ส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินทักษะและความก้าวหน้าของตนเอง โดยให้พวกเขาบันทึกความรู้สึกและความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกฝนและการแสดงของตนเอง

การประเมินตนเองช่วยสร้างความตระหนักรู้ในความสามารถของตัวเองและสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง

ทั้งนี้ การสอนปฏิบัติกลองชุดแบบรู้เชิงรุกเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่เน้นการปฏิบัติจริง การเรียนรู้ร่วมกัน และการแก้ปัญหา การวัดผลที่หลากหลายและต่อเนื่องช่วยให้ครูสามารถติดตามความก้าวหน้าและปรับปรุงการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกดังที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงแนวทางที่จะใช้ในการสร้างการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติทักษะกลองชุดอีกทางหนึ่งเท่านั้น

ผู้ชี้แนะ (Facilitators)

ในระบบการเรียนการสอน “ผู้ชี้แนะ” หรือ “Facilitators” คือ บุคคลที่มีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยไม่ใช้การสอนแบบบรรยายตรง ๆ หรือการบอกความรู้ให้ผู้เรียนโดยตรง แต่เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนได้คิดค้น ค้นคว้า และแก้ปัญหาด้วยตัวเอง

ลักษณะและบทบาทของผู้ชี้แนะ (Facilitators)

ลักษณะสำคัญและบทบาทของผู้ชี้แนะ หรือ Facilitators ในการจัดการเรียนการสอน เป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญที่จะทำในการสร้างการเรียนการสอนไปสู่เป้าประสงค์ของการสอนด้วยที่ลักษณะสำคัญของ Facilitators จะทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะ หรือแนะแนวทางให้ผู้ปฏิบัติ ได้เกิดความคิด และทดลอง รวมไปถึงปฏิบัติให้เกิดเป็นทักษะทางดนตรี ดังนั้นแล้ว ลักษณะและบทบาทสำคัญของผู้ชี้แนะจะประกอบด้วยข้อบ่งชี้ ดังนี้

ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยผู้ชี้แนะจะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง โดยตั้งคำถาม ชี้แนะแนวทาง และให้การสนับสนุนที่จำเป็นแทนที่จะให้ข้อมูลทั้งหมดทันที

สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้างโดยที่มีผู้ชี้นำมีหน้าที่สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้สึกมั่นใจที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถามคำถาม และทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ โดยไม่กลัวความผิดพลาด

กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ และวิจารณ์ญาณ ผู้สอนจะต้องเชื่อมจิตวิทยาเข้ากับความอยากรู้ของผู้เรียนแทนที่จะบอกคำตอบตรง ๆ ผู้ชี้นำจะกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และหาคำตอบด้วยตนเอง โดยอาจใช้คำถามหรือกิจกรรมที่ทำทลายความคิดและทักษะของผู้เรียน

สนับสนุนการทำงานร่วมกันในบางกรณี ผู้ชี้นำจะช่วยส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียน และการแก้ปัญหาาร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงโดยผู้ชี้นำช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง โดยอาจใช้สถานการณ์จำลองหรือกรณีศึกษาที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเมินและให้ข้อเสนอแนะโดยผู้ชี้นำจะประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 3 บรรยากาศการสอนแบบ Facilitators

ที่มา : กำพร ประชุมวรรณ

ดังนั้นแล้ว “ผู้ชี้นำ” หรือ “Facilitators” จะต้องประกอบด้วยส่งเสริมให้ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ และวิจารณ์ญาณ สนับสนุนการทำงานร่วมกันในบางกรณี ประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ ประเมินและให้ข้อเสนอแนะ ผู้ชี้นำจึงต้องมีทักษะเสริม ดังนี้

ทักษะการฟัง (Listening) คือ มีทักษะการฟังที่ดี สามารถรับรู้ และเข้าใจ รวมไปถึงปรับเปลี่ยนอริยาบถของคำพูดเข้าสู่การเรียนรู้ได้ เพื่อรับทราบถึงปัญหา วิธีคิด นำไปสู่การแก้ไขที่จะเริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการคิด

ทักษะการสร้างคำถาม (Questioning) การเป็น facilitator จะเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเรียนการสอนแบบ Active learning กล่าวคือผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกับผู้สอน

การสร้างคำถามจึงเป็นส่วนที่สำคัญในการสร้างการเรียนรู้ คำถามจะต้องเข้าไปหาเป้าประสงค์ของการเรียนรู้ และเป็นคำถามที่ผู้ตอบอยากที่จะหาคำตอบ

ทักษะการแลกเปลี่ยนความคิด (Reflection) คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนกระบวนการคิดโดย วิธีคิดในช่วงเวลานั้นว่ามีผลดี ประโยชน์ และสิ่งใดคือสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมร่วมไปถึงหากกระบวนการไม่ถูกต้อง ผู้สอนจะใช้นโยบายแนวทางมากกว่ากล่าวว่ามันผิด หรือไม่ดี เป็นการเปิดทางให้ผู้เรียนกล้าที่จะสร้างกระบวนการคิด และตอบโต้ อย่างตรงไปตรงมา

ภาพที่ 4 บรรยากาศการเสริมแรงแบบ Facilitators

ที่มา : กำพร ประชุมวรรณ

โดยสรุปผู้ชี้แนะ (Facilitators) ในการเรียนการสอนมีบทบาทในการสนับสนุนและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยไม่สอนหรือบอกคำตอบตรง ๆ แต่จะสร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ผู้ชี้แนะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในชีวิตจริง

อุปสรรคของผู้ชี้แนะ Facilitators

อุปสรรคของผู้ชี้แนะ Facilitators เกิดขึ้นเมื่อครูผู้สอนส่วนมากไม่สามารถใช้บทบาทของผู้ชี้แนะ (Facilitators) ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพอาจมีหลายสาเหตุ ทั้งจากตัวระบบการศึกษา บริบททางสังคม วัฒนธรรมการสอน รวมถึงความท้าทายเฉพาะที่ครูต้องเผชิญ นี่คือลักษณะบางประการที่ทำให้ครูบางคนอาจไม่สามารถเป็นผู้ชี้แนะที่ดี ดังนี้

1. ความเคยชินกับการสอนแบบเดิม เป็นประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการปรับรูปแบบและวิธีการสอนเป็นอย่างมากโดยมากและจะพบปัญหา ดังนี้ 1) การสอนแบบเน้นการบรรยาย โดยครูหลายคนเติบโตมากับการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่ครูเป็นศูนย์กลาง และมักจะบรรยายเนื้อหาให้ผู้เรียนจดจำ ทำให้พวกเขาคุ้นเคยกับวิธีการนี้และอาจไม่มั่นใจในการเปลี่ยนไปใช้วิธีการที่ผู้เรียนต้องเป็นศูนย์กลาง 2) การพยายามควบคุมห้องเรียน ด้วยการสอนแบบบรรยายให้ครูมีการควบคุมเนื้อหาและเวลามากกว่า ขณะที่การเป็นผู้ชี้แนะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้ครูบางคนรู้สึกว่ายากที่จะควบคุมหรือจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อจำกัดทางระบบการศึกษาเป็นปัญหาหลักของการคิดเมื่อที่ผู้สอนจะเริ่มปรับตัวเป็นผู้ชี้แนะด้วยปัจจัยทางข้อจำกัดในระบบการศึกษาที่มีปัจจัย ดังนี้ 1) เนื้อหาหลักสูตรที่แน่นและ

เข้มงวด โดยหลักสูตรที่เน้นการเรียนการสอนแบบเนื้อหาเข้มข้น และมีข้อสอบวัดผลที่เฉพาะเจาะจง อาจทำให้ครูรู้สึกว่าเป็นต้องสอนแบบเน้นเนื้อหามากกว่าการให้ผู้เรียนได้สำรวจหรือเรียนรู้ด้วยตัวเอง

2) ข้อกำหนดในการวัดผลและประเมินผลด้วยระบบการวัดผลที่เน้นคะแนนสอบและความรู้ทางทฤษฎี ทำให้ครูต้องเน้นการสอนแบบบรรยายเพื่อเตรียมผู้เรียนสำหรับการสอบ มากกว่าการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์หรือการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์

3. ขาดการสนับสนุนและการพัฒนา ในทางการศึกษาระบบการสอนแบบผู้ชี้แนะ Facilitators เป็นระบบที่ได้รับการพัฒนามาชั่วระยะหนึ่งแต่หากนำไปใช้งานยังไม่เกิดแพร่หลายในหมู่ครูผู้สอนส่วนมากเกิดจากการขาดการสนับสนุนและการพัฒนา มีปัจจัยหลักดังนี้ 1) การฝึกอบรมที่จำกัด กล่าวคือครูบางคนอาจไม่เคยได้รับการฝึกอบรมหรือการสนับสนุนในการใช้บทบาทของผู้ชี้แนะ ซึ่งทำให้พวกเขาไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นอย่างไรหรือไม่มั่นใจในความสามารถของตนเอง และ 2) การขาดทรัพยากรและเวลา: การเป็นผู้ชี้แนะที่มีประสิทธิภาพต้องการการเตรียมการและทรัพยากรที่มากกว่าการสอนแบบบรรยาย เช่น การเตรียมกิจกรรม การจัดการเวลาในห้องเรียน และการติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

4. วัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเชื่อฟัง คือลักษณะเป็นปฏิบัติ สำคัญต่อการพัฒนาระบบการสอนในปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะพบปัญหา ดังนี้ 1) วัฒนธรรมที่ให้ความสำคัญกับการเชื่อฟัง คือ ในบางวัฒนธรรม การเรียนรู้ถูกมองว่าเป็นการเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของครู ซึ่งขัดกับแนวคิดของการเป็นผู้ชี้แนะที่สนับสนุนการคิดวิเคราะห์และการทดลองของผู้เรียน และ 2) ความกดดันทางสังคม: ครูอาจรู้สึกว่าการเปลี่ยนแนวทางการสอนจะถูกมองว่าไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่สังคมคาดหวัง

5. ความคาดหวังของผู้เรียนและผู้ปกครอง เป็นเรื่องที่ต้องสร้างความเข้าใจก่อนที่จะเริ่มทำการจัดการเรียนการสอนเป็นพื้นฐานด้วยรูปแบบวิธีการนั้นจะไม่นำพาให้เกิดองค์ความรู้ในทันที แต่วิธีการจะนำไปให้ผู้เรียนเกิดความรู้และทักษะจากการปฏิบัติและร่วมมือ จึงมักเกิดข้อสงสัยจากผู้ปกครองจากประเด็นแวดล้อมต่าง ๆ สามารถสรุปเป็นประเด็นส่วนใหญ่ที่พบได้ ดังนี้ 1) ความคาดหวังต่อการสอนแบบดั้งเดิม โดยผู้เรียนและผู้ปกครองบางคนอาจคาดหวังให้ครูสอนแบบบรรยายและให้ความรู้โดยตรง ซึ่งทำให้ครูรู้สึกกดดันและยากที่จะเปลี่ยนไปใช้วิธีการชี้แนะ และ 2) การขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้เรียนบางคนอาจไม่เข้าใจหรือไม่คุ้นเคยกับการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้พวกเขาไม่เต็มใจที่จะเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

การที่ครูส่วนมากไม่สามารถใช้บทบาทของผู้ชี้แนะ (Facilitators) ได้อาจเกิดจากความคุ้นเคยกับการสอนแบบดั้งเดิม ข้อจำกัดของระบบการศึกษา การขาดการสนับสนุนและการพัฒนา รวมถึงวัฒนธรรมและความคาดหวังที่มุ่งเน้นการเชื่อฟังและการสอนแบบบรรยาย การเปลี่ยนแปลงวิธีการสอน

ให้ครูเป็นผู้ชี้แนะที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการสนับสนุนทั้งจากระบบการศึกษา การฝึกอบรม การพัฒนาวิชาชีพ และการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสังคม

บทสรุปองค์ความรู้และประเด็นสำคัญก่อนการใช้งาน

บทสรุปองค์ความรู้

บทความวิจัยเรื่อง การสร้างระบบการสอนปฏิบัติทดลองชุดด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก: ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ชี้แนะ พยายามที่จะนำเสนอรูปแบบของการสร้างระบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยวิธีการสอนผู้ชี้แนะ (Facilitators) ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงนำเสนอองค์ประกอบหลักของการสร้างระบบการเรียนรู้ที่ตั้งใจนำเสนอมา ประการสำคัญของการพัฒนาประกอบด้วย 3 ส่วน อธิบายโดยสรุปได้ ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) ครูผู้สอนต้องเตรียมการในประเด็นองค์ความรู้ในเรื่องที่จะทำการสอนเป็นพื้นฐาน และเป็นประเด็นสำคัญ ในแนวคิด และองค์ประกอบหลักของผู้สอน และเนื้อหา และองค์ประกอบหลักของบทเรียน

การสอนแบบปู้เชิงรุก (Active Learning) ควรคำนึงถึงองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ สู่การพัฒนาโครงสร้างของการเรียนรู้การปฏิบัติ ได้แก่ 1)การมีส่วนร่วมของผู้เรียน คือ คณะผู้วิจัยเชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ 2) การเน้นที่กระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ โดยการสร้างการเรียนรู้แบบ Active Learning มุ่งเน้นไปที่กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และ 4) การใช้เทคนิคที่หลากหลาย Active Learning ประกอบด้วยเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

ผู้ชี้แนะ (Facilitators) เป็นกระบวนการหลักที่จะส่งเสริมระบบการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ และวิจารณ์ญาณ อีกทั้งรูปแบบเทคนิคการสอนในลักษณะนี้ ผู้เรียนอาจจะเกิดข้อคำถามเกี่ยวกับคำตอบของการเรียนเป็นจำนวนมาก แต่หากเทคนิคการสอนในลักษณะนี้จะไม่มุ่งเป้าในการหาคำตอบให้ผู้เรียน แต่จะใช้ทักษะในการพุดมโนนาเพื่อพยายามให้ผู้เรียนเกิดคำตอบจากการเรียนรู้และปฏิบัติด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เพียงแต่เกิดความรู้ แต่หากผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจในการเรียนรู้เชิงรุกที่เสริมการเรียนรู้ด้วย “ผู้ชี้แนะ” หรือ “Facilitators”

ประเด็นสำคัญก่อนการใช้งาน

กระบวนการสร้างระบบการสอนปฏิบัติทดลองชุดด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในระบบ “ผู้เชี่ยวชาญ” และ “ผู้ชี้แนะ” สามารถอธิบายได้ดังองค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์มาข้างต้น แต่หากการใช้งานให้ระบบประสบความสำเร็จนั้น ผู้ใช้งานจะต้องเข้าใจกระบวนการ เป็น “ผู้ชี้แนะ” อย่างชัดเจน ดังความสัมพันธ์ในภาพประกอบการใช้งาน ดังนี้

ภาพที่ 5 ภาพแสดงความสัมพันธ์ของการสอนแบบ Facilitators

ที่มา : กำพร ประชุมวรรณ

จากภาพประกอบข้างต้น ใน 3 องค์ประกอบหลักของการสร้างการเรียนรู้แบบ Facilitators ด้วย Active Learning มีประเด็นสำคัญก่อนการใช้งานดังนี้

1. ผู้สอนจะต้องเข้าใจเนื้อหาที่สอน และความเหมาะสมของอายุผู้เรียนเป็นพื้นฐาน ปรับแผนการสอนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน

2. ผู้สอนจะต้องเข้าใจระบบการสอนเชิงรุก เพื่อดึงความสนใจของผู้เรียนมีสมาธิให้อยู่ในกระบวนการฝึกซ้อมให้ได้มากที่สุด จัดเวลาในการฝึกซ้อมอย่างเหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะได้เร็วขึ้น

3. ผู้สอนจะต้องเข้าใจระบบการสอบแบบ “ผู้ชี้นำ” จึงจะสามารถเสริมแรงผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพการให้กำลังใจและสร้างแรงบันดาลใจ ควรให้การสนับสนุนและสร้างบรรยากาศที่เป็นบวกในการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกและไม่ท้อแท้

ทั้งนี้ กระบวนการสอน แบบผู้ชี้นำ หรือ Facilitators จำเป็นที่ผู้สอนจะต้องมีวิธีการและกระบวนการในการแนะนำ มีจิตวิทยาการสร้างเสริมการเรียนรู้ และเข้าใจสภาวะทางอารมณ์ของผู้เรียนเป็นอย่างดีจึงจะทำให้ระบบการสอนในลักษณะนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- พงษ์ชัย คงเจริญสุข. (2566). แนวทางการสอนกลองชุดสำหรับนักเรียนประถมศึกษา. *วารสาร การศึกษาและนวัตกรรมการสอนดนตรี*, 22(1), 45-58.
- หทัยภัทร ศุภคุณ. (2561). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติกลองชุดเบื้องต้น โดยใช้รูปแบบ การฝึกทักษะปฏิบัติตามแนวคิดของเดวิสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสวน (จันทบุรี). *หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*
- Bobbe, T., Williams, D. A., Miksza, P., & Brennan, M. (2021). Toward a meaningful technology for instrumental music education: Teachers' voice. *Frontiers in Psychology*, 12, 1-15.
- Freeman, S., et al. (2014). Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 111(23), 8410-8415
- Michael, J. (2006). "Where's the evidence that active learning works?" *Advances in Physiology Education*, 30(4), 159-167.
- Prince, M. (2004). "Does Active Learning Work? A Review of the Research." *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223-231.
- Smith, R. D., & Davis, S. M. (2022). Pedagogical approaches for contemporary drum kit education: A systematic review. *Journal of Music, Technology & Education*, 15(2), 213-232.